

Ariane Van den Berghe

Anderen

- Was niet enkel de kerk. OCMW's, voorlopers van CKG's, private personen zoals Thérèse Wante, ziekenhuizen, ...
Het klopt dat voor 1989 elke persoon of instelling kon bemiddelen inzake adoptie, zonder enige regels of beperkingen.

- OCMW waren dus ook bemiddelaars, waarom hebt u geen informatie van hen? Zij zijn ook niet op onze uitnodiging ingegaan.
Ieder OCMW houdt van zijn of haar cliënten een dossier bij. In voorkomend geval wordt daarin ook informatie over een eventuele adoptie bijgehouden. Hiervoor wordt –voor zover uit overleg tussen het Vlaams Centrum voor Adoptie en de OCMW archivariissen bleek- geen 'afzonderlijk' dossier opgesteld, noch gebruik gemaakt van een specifiek format. Elk OCMW bewaart deze informatie dus op de geëigende manier, als onderdeel van het 'welzijnsdossier'. Er is met andere woorden geen centraal overzicht van alle adoptiedossiers in OCMW-diensten. Elk OCMW moet dus individueel bekijken of en hoe zij deze informatie wensen / kunnen opzoeken en overmaken.

- Hoeveel dossiers zijn er binnen? Hoeveel via het zoekregister? Is dat de draagwijdte? In boek van Hutsebaut ' sous X': 30.000 tussen 1950 en 1985. In NL spreken ze van 15 tot 20.000 moeders.
*Het project Zoekregister behandelde ongeveer 800 individuele zoekvragen, waarvan bij 90 sprake was van een anonieme bevalling. Omdat het Zoekregister in zijn 15-jarige werking als door Kind en Gezin ondersteund project een grote bekendheid kreeg in het adoptielandschap menen we dat dit een goede inschatting geeft van het aantal ouders en kinderen die in deze periode actief naar elkaar op zoek gegaan zijn.
Op het ogenblik zijn ons een honderdtal adoptiedossiers van "sous-X" geboren kinderen bekend; een aantal dat zonder twijfel zal groeien naarmate meer adoptiedossiers uit het verleden verzameld worden.
De 30.000 die mevrouw Hutsebaut vermeldt in haar boek, lijkt te slaan op het aantal Vlaamse moeders die in Frankrijk bevielen ("kleine zondaars" p 28), maar bij gebrek aan bronvermelding is niet na te gaan wat dit aantal juist omvat. Wij hebben geen concrete informatie die er op wijst dat het allemaal bevallingen "sous-X" van Vlaamse afstandsmoeders zouden zijn.
Het Nederlands cijfer van 15-20.000 is wellicht een schatting van het aantal kinderen dat afgestaan werd onder de Nederlandse adoptiewet van 1956. (Antwoord van Staatssecretaris Teeven -Veiligheid en Justitie Nederland- van 18 november 2014 Aanhangsel handelingen, nr. 590.)
In Vlaanderen is er geen samenvattend cijfer over het totaal aantal kinderen die werden of worden afgestaan voor adoptie. Sinds 1989 is het aantal Vlaamse kinderen dat wordt afgestaan met begeleiding van een adoptiedienst is wel bekend ; het bedraagt in orde van grootte een dertigtal per jaar.*

- Hebben dat soort adopties tot 1989 plaats gevonden?
Door de inwerkingtreding van het Vlaams decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten werd het bemiddelen bij adoptie voorbehouden aan vergunde diensten (en overheidsdiensten bijzondere jeugdbijstand). Adopties waarbij geen bemiddeling nodig is (vnl. intrafamiliale adopties) worden door dit decreet niet beïnvloed. Indien bedoeld wordt: adopties van kinderen “sous –x”; deze adopties gebeuren nog steeds, maar niet meer door Vlaamse adoptieouders via bemiddeling van een erkende Vlaamse adoptiedienst.

- Het feit dat er geen toezicht was, sluit niet uit dat de staat op de hoogte was van illegale adopties en onderschuivingen. Heeft u aanwijzingen dat dit het geval was? Had ze het moeten weten? Had ze moeten optreden?
Elke overheidsdienst die op de hoogte is van een illegale adoptie of onderschuiving moet dit melden aan het parket. We nemen aan dat dit ook in de praktijk gebeurt. Zelf heeft het VCA alleen kennis van enkele bemiddelingen zonder vergunning en een (buitenlandse) onderschuiving. Deze feiten werden gemeld aan de bevoegde instanties.

- In Humo van 10 december 1987 staat op blz. 8 een artikel onder de titel: “Adopte: met wiens voeten speelt men hier?” Daarin wordt al gerefereerd naar adopties onder dwang.
Het bedoelde artikel zegt letterlijk: “Voordien konden meisjes onder druk van de omstandigheden gedwongen worden om hun kind op de dag van de geboorte af te staan.” De tekst gaat eigenlijk over de verbetering van de adoptiewet door het invoeren van de wettelijke bedenktijd, d.i. een periode na de geboorte waarin het kind niet kan worden afgestaan zodat de moeder niet meer kan tekenen op het emotionele moment van de bevalling zelf.

- Hoe komt het dat Kind & Gezin nu pas in actie schiet? Dossiers zijn al langer bekend. Wat wordt precies bedoeld met nu pas in actie schieten? Kind en Gezin onderneemt al langer actie op dit vlak , bijvoorbeeld door binnen zijn bevoegdheid te ijveren voor het reglementeren van adoptiebemiddeling en het ondersteunen van tehuizen voor moeders. Sinds geruime tijd subsidieert Kind en Gezin het Zoekregister. Dit project werd 15 jaar geleden in het leven geroepen naar aanleiding van de problematiek van de anonieme bevallingen en poogt afstandsoouders en kinderen die elkaar zoeken te helpen.

Vandaag

- Hoe zit het met de verplichting dossiers over te maken. [Werkt niet – zelfs 2X klacht neergelegd, gebeurt niets en één veroordeling maar niets in de praktijk]
In tegenstelling tot het decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen (20/01/2012) bevat het decreet over de binnenlandse adoptie geen algemene bepaling dat adoptiedossiers aan het Vlaams centrum voor adoptie moeten overgemaakt worden. De erkende diensten moeten bij stopzetting wel afgehandelde

dossiers overdragen, maar de meeste adoptiedossiers opgesteld voor 1989 bevinden zich bij allerlei diensten die niet onder deze bepaling vallen. Deze diensten moeten telkens overtuigd worden van het belang en de wettelijkheid om hun dossiers over te maken.

Overigens kan ook een wettelijke bepaling geen dossiers naar boven brengen die niet (meer) bestaan.

- Gevaren in de huidige regelgeving?
 - geen mogelijkheid tot discrete bevalling in België hoewel sommige moeders nog steeds grote druk uit hun omgeving ondervinden om hun kind af te staan omwille van sociale of religieuze redenen;*
 - geen reglementair kader voor het verzamelen van- en inzage geven in binnenlandse adoptiedossiers;*
 - geen voorafgaande beslissing over de adoptabiliteit van een binnenlands kind;*
 - geen onafhankelijke financiering van de activiteit van de adoptiediensten; en in het bijzonder voor de begeleiding van de afstandsmoeders / ongewenst zwangere vrouwen die overwegen afstand te doen van hun kind;*
 - kleinschaligheid van de binnenlandse adoptiediensten*

- Kan u uitsluiten dat deze praktijken vandaag nog gebeuren?
Het antwoord hangt af van welke praktijken bedoeld worden:
 - adoptie na bevalling sous- X via Vlaamse adoptiediensten kan uitgesloten worden.*
 - adoptie na druk om het kind af te staan vanuit of door een Vlaamse adoptiedienst kan uitgesloten worden.*
 - adoptie na druk uit de omgeving om het kind af te staan kan niet uitgesloten worden; alle Vlaamse adoptiediensten streven wel naar behoud bij de moeder maar dit zal niet altijd opwegen tegen druk uit de omgeving; bovendien is adoptie zonder bemiddeling van een adoptiedienst ook mogelijk.*
 - over het voorkomen van adoptie na druk om af te staan door bvb. andere diensten voor jeugdhulpverlening of sociale diensten kunnen we ons niet uitspreken. Zelf kennen we geen recente dossiers waarin dit het geval is.*
 - bevalling sous –X gevolgd door adoptie (in Frankrijk) komt nog voor.*

- Stuit u zelf – toevallig – nog op zaken?
Neen.

- Kunnen excuses bijdragen aan het herstel van het leed?
Dit is mogelijk, maar het lijkt ons niet vanzelfsprekend (i.e. er mag niet zomaar worden aangenomen dat op die manier het leed kan worden weggenomen). Het expertenpanel dat zich zal buigen over de adoptiepraktijk uit het verleden, zal bekijken op welke wijze best erkenning en herstel kan worden gegeven aan de slachtoffers.

Uit Het Kind, het tijdschrift van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn (N.W.K.), nr. 1 van februari 1949 :

- " Voor alleenstaande vrouwen is de moederschap veelal een ontzettend drukkende last. Vele dezer vrouwen, moesten zij aan haar lot overgelaten worden, zou onwillekeurig de verleiding overvallen zich van die last te ontdoen : haar kinderen zijn dan ook, meer dan andere, blootgesteld om slachtoffers te wezen.
- " Op eenvoudig verzoek worden deze vrouwen aanstonds opgenomen in de tehuizen voor moeders. Ze zijn er veilig en ontvangen er de zorgen die haar toestand vereist. De actie van de tehuizen voor moeders beperkt zich trouwens niet alleen tot het verlenen van gastvrijheid. Het is van belang bij deze vrouwen die altoos ongelukkig zijn en vaak ook slachtoffer, het gevoel van moederliefde te doen ontluiken daar de moederliefde de beste beschutting is die men het kind geven kan. In al deze tehuizen vindt de moeder een bezigheid in het opdrijven van het huishouden en het verzorgen van haar kind.
- " De tehuizen voor moeders worden door het N.W.K. aangenomen en gesubsidieerd ; alle moeten het reglement nakomen, maar alle behouden hun eigen karakter zodat ze elk een eigen stempel dragen.
- " Over het algemeen worden de aanstaande moeders er toegelaten, zodra ze tengevolge van haar zwangerschap niet meer in staat zijn in haar eigen midden te verblijven. Ze vertrekken pas wanneer het Bestuur alle zekerheid heeft omtrent het lot van moeder en kind ; de verblijftijd is door dit feit hoogst veranderlijk.
- " Sommige tehuizen voor moeders blijven rechtstreeks belang stellen in het lot van de moeders die, omdat ze niet meer naar hun eigen familie terug kunnen gaan, verlaten schepselen zijn, niet in staat om in de ganse last van haar kind door de vrucht van haar arbeid te voorzien.